

Рівненський державний
гуманітарний університет

Студентський дайджест

Збірник наукових матеріалів
здобувачів вищої освіти

№ 7
2023

**Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет**

Студентський дайджест

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 7

Рівне, 2023

Завдяки поєднанню здобутків психології, педагогіки і мистецтва маємо цікавий, і в той же час - не складний, спосіб психокорекції поведінки підлітків. Використовуючи засоби даного напрямку можемо розвинути творче ставлення до процесу навчання, взаємодії між однолітками, спілкування з дорослими.

Шкільна освіта і батьківські погляди на виховання дітей більше спрямовані на здобування знань, і менше на розвиток емоційної інтелекту. Але саме за допомогою мистецтва підліток може краще зрозуміти себе, «вилити» свої емоції без заподіяння шкоди собі, чи іншим, розслабитися, покращити настрій, заспокоїтися та врівноважити свій психоемоційний стан.

Адже саме емоційний інтелект (вміння розрізняти, усвідомлювати і керувати власними емоціями, думками та поведінкою, а також аналізувати емоції інших людей) - важлива складова якісної та успішної взаємодії підлітка із однолітками, чи дорослими, усвідомлення його власної важливості та унікальності, становлення адекватної самооцінки та вироблення навички управління своїми емоціями та станами.

Можемо виділити наступні функції арт-терапії:

- діагностична (внутрішньоособистісні переконання та бачення, приховані потреби і бажання, емоційні переживання, наявність травмуючого досвіду);
- комунікативна (спілкування і взаємодія із оточуючими, підтримка загальнолюдських цінностей);
- регуляторна (позбавлення від пережитого стресу, втоми, наповнення і знаходження ресурсного стану);
- корекційна (робота із самосприйняттям і самооцінкою, агресивною поведінкою);
- когнітивна (усвідомлення себе як особистості, розвиток емоційного інтелекту, культурно-моральної складової);
- розвиваюча (розвиток особистості, керування власними емоціями).

Отже завдяки багатofункціональності і відносній простоті спектр використання арт-терапії дуже великий, що дозволяє використовувати дані методи в психології, педагогіці, лікарській справі.

Висновки. Отже арт-терапія може бути дуже ефективною в психокорекції агресивної поведінки підлітків, допомагає пізнавати самих себе, а також оточуючих і світ навколо. Засоби даного напрямку дозволяють розвинути емоційний інтелект, зменшити психоемоційну напругу, є хорошим шляхом позбавлення від негативних емоцій і переживань. Тож під час таких складних випробувань, як життя в країні, що перебуває у стані війни, арт-терапія є невід'ємним засобом регуляції поведінки підлітків, адже допомагає переживати втрати і травми м'яким способом.

Список використаних джерел

1. Фрейд З. «Я» и «Оно». Харьков: Фолио, 2000. 1039 с.
2. Екстремальна та кризова психологія: Термінологічний словник / за заг. ред. проф. О.В. Тімченка. Х.: ХНАДУ, НУЦЗУ, 2010. 291 с.
3. Барон Р., Ричардсон Д. Агрессия. СПб.: Питер, 1998. 336 с.
4. Божович Л. И. Психология формирования личности, СПб.: Питер, 1995. 290 с.
5. Луценко О. Арттерапия: творчість для душі, чи серйозний метод. 2021. URL: <https://epsiholog.mcfr.ua/899245>

УДК 159.96:316.62

ФЕНОМЕН ХАРИЗМИ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА МІЖОСОБИСТІСНУ ВЗАЄМОДІЮ

Пшенична Ліна, здобувачка ОС «магістр»

спеціальності 053 «Психологія», 1 курс, РДГУ

Науковий керівник: Безлюдна В.І., кандидат педагогічних наук, професор

Постановка проблеми. Психологічне трактування феномена харизми у зарубіжній та вітчизняній психології характеризується різносторонньою та недостатньою операціоналізацією. Ймовірно, це й зумовлює гостроту та тривалість дискусій про природу, детермінанти та психологічні прояви харизматичних особистостей у різних соціальних сферах. Харизматична проблематика нині набула статусу модної та затребуваної, вона відтворена у наукових та публіцистичних статтях, виступах публічних лідерів, фахівців з реклами, іміджу, піару. Дискусії є показником не тільки складності та багатозначності харизми, а й свідченням її зростаючої затребуваності в науці та масовій свідомості. Дискусії виконують функцію психологічного засобу, який актуалізує науковий інтерес харизми як психологічного явища.

Мета роботи – харизма особистості як соціальний феномен.

Виклад основного матеріалу. М. Вебер – один із перших дослідників харизми – трактував її як неабияку якість особистості, яка має особливі сили та властивості, недоступні для інших. Змістовним елементом поняття харизми він вважав щось виняткове та зразкове. М. Вебер трактував харизму, передусім, як продукт уяви оточуючих. Ймовірно, тому протягом тривалого часу до харизматичних особистостей відносили лише засновників світових релігій, великих державних і військових діячів.

О. Г. Романовський та О. О. Пономарьов вважають, що харизматичний лідер має особливі обдарування, зокрема, здібності та виняткові вольові якості [3, с. 48]. Властивість харизми відносно байдужа до роду діяльності та морально-етичного змісту цієї діяльності: це з рівним успіхом може бути і визнаний святим пророк, і людина, відповідальна за масові військові злочини [3, с. 48-49]. С. Московичі вважав, що популярність харизми пов'язана з неточністю та неясністю цього феномену, вона «будить у нас таємничі відгуки». На його думку, харизматичний дар діє як «символічне плацебо», яке справляє бажаний ефект на того, хто входить у контакт із його носієм. Харизма надає її володарю знак надзвичайної значущості, винятковості та шаленої сили.

Зберігають наукову значущість та виділені С. Московичі психологічні патерни «харизматичного вождя». Серед них: одночасна привабливість та загроза, здатність захищати та лякати, здатність викликати суперечливі почуття любові та ненависті, виклику та огиди, емоційного піднесення, збудження, високої активності, а також висока цінність міжособистісних якостей харизматичної особистості [2]. Разом з позитивним впливом усі дослідники вказували на здатність харизматичної особистості підкоряти собі решту. При цьому підпорядкування цілісне, яке не вимагає ні нагороди, ні оплати, що відмовляється від своєї волі на користь волі харизматичної особистості.

А. Б. Бардичевська зазначає, що харизма – це влада, побудована на силі особистих якостей чи здібностей лідера [1]. Це означає, що харизматичний вплив є цілком особистісним. Складається враження, що харизматична особистість випромінює енергію та заряджає нею оточуючих людей. Харизматичний лідер, не обов'язково гарний, але привабливий, має гарну поставу і чудово тримається, виявляючи при цьому незалежність характеру, неабиякі риторичні здібності, гідну та впевнену манеру триматися, уміння спілкуватися, привертати увагу та захоплювати своєю особистістю. Він почуватися комфортно, коли інші висловлюють їм захоплення, анітрохи не впадаючи в гордовитість чи себелюбство. При цьому він виглядає зібраним і таким, що володіє ситуацією [1]. Якщо харизматичному лідеру тривалий час змінює успіх, його харизматичний авторитет може зникнути. Успіх формує харизму, породжує очікування, що сприяє новим успіхам.

Таким чином, виникає те, що називають харизматичним колом: успіх – харизма – успіх – посилення харизми – успіх тощо. Це коло, звичайно, переривається, коли випадає ланка успіху [2]. Характер харизми такий, що головне для його власника – її громадський характер, оскільки саме публічність сприяє виникненню харизми. На жаль, трапляються і невдачі, які часом неможливо приховати, тому харизматичний лідер має вміти будь-яку поразку звертати собі на користь, тобто мати процедуру, яку можна позначити як харизматична утилізація.

Дуже важливий аспект харизми – тимчасова та просторова вибірковість. Майже завжди на лідерську роль є велика кількість претендентів, з яких так чи інакше мало кого відбирають. На жаль, не можна бути харизматичним завжди і всім. Існує щось таке, що можна позначити метафорою «харизматична хвиля», на яку потенційний послідовник може настроїтись, але може цього й не зробити [1]. Потенційно харизматичні властивості та ідеї, що жадібно сприймаються в будь-якій одній (історичній чи корпоративній) ситуації, можуть виявитися абсолютно незатребуваними в іншій. Вибір ідей і стратегій так само обмежений щодо конкретної ситуації, так як вибір маски та іміджу своєрідністю конкретної особистості. Кордони ніші окреслені часом досить жорстко, і залежить від уміння добре в них вписатися. Отже, хвиля і ніша – це метафори, що визначають досить приблизно просторові та часові рамки функціонування харизми.

Потрібно розуміти, що харизма – це не назавжди. По суті, харизматичний лідер – це той, хто зміг вплинути на певну групу людей у певний обмежений відрізок часу. Харизматичне охоплення може бути мікросоціальним та макросоціальним. Інакше кажучи, лідер може вести за собою велику групу послідовників, скажімо, в державному масштабі – цілу націю, але також можна вважати харизматичною людину, яку визнають виключно обдарованою невеликою за розмірами групою [3, с. 53].

Сила харизматичної особистості полягає в тому, що вона має незвичайні можливості і привабливість в очах публіки, що вона має в собі щось, що змушує інших коритися. Ніде ця влада неможлива без мови. У цьому випадку лідер використовує мову не тільки для того, щоб віддавати накази, а й для того, щоб будувати свій образ, який публіка могла б поважати та любити, якій могла б підкорятися.

Висновки. Отже, харизма є досить складним феноменом, який потребує подальшого дослідження. Це явище тісно пов'язане також з феноменами лідерства і влади. Харизматична особистість має низку психологічних якостей, що дозволяють їй зайняти найвищий ранг та набути авторитету серед суб'єктів міжособистісної взаємодії.

Список використаних джерел

1. Бардичевська А. Б. Феномен харизматичного лідерства. URL: <http://jrnl.nau.edu.ua/index.php/VisnikPK/article/viewFile/2219/2209>
2. Карч М. О., Рибальченко С. М. Харизма як вид керуючого впливу. *Сучасний менеджмент і економічний розвиток: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. Суми: Сумський державний університет, 2022. URL: https://me.fem.sumdu.edu.ua/conf_forum.htm
3. Романовський О. Г., Пономарьов О.О. Парадокси харизматичного лідерства. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2017. №1. С. 47-57.

УДК 159.922.8:159.923.2

ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ САМООЦІНКИ В ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

Ряба Леся, здобувачка ОС «бакалавр»

Спеціальності 053 «Психологія», 3 курс, РДГУ

Науковий керівник: Дзеджера О.В., старший викладач

Постановка проблеми. Основою індивідуальності є самооцінка особистості, яка багато в чому визначає життєві позиції підлітка, рівень його прагнень та очікувань. Самооцінка впливає на формування стилю поведінки і життєдіяльність людини. Іншими словами, самооцінка обумовлює динаміку і спрямованість розвитку особистості. Переживання різних емоцій, які супроводжують процеси самопізнання, формують у людини ставлення до себе. Від самооцінки залежать взаємовідносини людини з оточуючими, її критичність, вимогливість до себе, ставлення до успіхів і невдач. Самооцінка впливає на ефективність діяльності людини і дальший, розвиток її особистості.

Метою статті є вивчення факторів формування самооцінки в підлітковому віці.

ЗМІСТ

Артемук О. Вплив стресу на самопочуття людини та її життєдіяльність	3
Баранович І. Вікові особливості прояву страхів у дітей молодшого шкільного віку...	5
Басалига Т. Посттравматичний стресовий розлад у учасників збройних конфліктів...	7
Болюх Н. Вплив емоцій на психічне здоров'я особистості.....	10
Боровець А. Проблема розвитку особистості в молодшому шкільному віці.....	13
Боса-Мірявець М. Психологічна готовність майбутніх педагогів до професійної діяльності.....	16
Босий-Мірявець В. Комунікативна культура педагога: психологічний вимір.....	20
Бугайчук І. Психокорекція нейрофізіологічних зв'язків у дітей з особливими освітніми потребами.....	23
Гавін Б. Особливості прояву психологічного стресу у людини.....	25
Гонтаренко В. Механізми психологічного захисту дітей.....	28
Гончарук А. Психологічні особливості спілкування у підлітковому віці.....	30
Горбатюк О. Методичні аспекти профілактики девіантної поведінки підлітків	33
Гудовсек С., Павелків Р. Сутність поняття «безпека життєдіяльності» з точки зору психологічної науки.....	34
Дем'янюк В. Психологічний зміст емпатії в контексті морального розвитку молодшого школяра.....	37
Дивульська К., Юрчук О. Особливості роботи психолога у школі в умовах воєнного стану.....	40
Єфімова М. Психологічні особливості дітей вимушених переселенців.....	42
Загородський Д. Психологічні чинники прояву любові у подружніх парах.....	44
Каверіна Б. Особливості конфліктної поведінки у підлітковому віці.....	47
Климчук І. Психологічні особливості емоційної стійкості студентів у період кризи...	52
Ковальчук О., Аладько Т., Ковальчук С. Соціально-психологічні причини поширення алкоголізму в середовищі підлітків.....	55
Ковальчук О., Назарець Л. Особливості дистанційного навчання в системі вищої освіти: недоліки та переваги.....	58
Коренко Д. Психологічні особливості поведінки обдарованих дітей.....	62
Корчака Ф., Корчакова Н. Вплив військової агресії на розвиток національної ідентичності української молоді	65
Котляр О. Психологічні особливості переживання самотності в юнацькому віці.....	66
Кривко М. Вплив сучасної іграшки на психічний розвиток дитини дошкільного віку.	68
Кулакова О. Використання інтерактивних платформ у навчанні іншомовної лексики	72
Курята Н. Вплив війни на життєстійкість українського студентства.....	75
Лаврук Л. Психологічні особливості міжкультурної адаптації переселенців у чужій країні.....	77
Мартюченко К. Креативність як фактор успішної самореалізації особистості.....	80
Мисько Є. Шкільна тривожність підлітків як соціально-психологічна проблема.....	83
Мотруніч І., Юрчук О. Використання інноваційних технологій у процесі фізичного виховання дошкільників.....	86
Нікішина Д. Рефлексія як фактор подолання фрустраційних ставнів у студентів.....	88
Оборська А. Дослідження впливу арт терапії у процесі психологічної корекції девіантної поведінки поранених військовослужбовців під час реабілітації.....	92

Павелків В. Сучасні реалії та їх вплив на розвиток агресивної та деструктивної поведінки молоді.....	93
Парчук Т. Психологічна готовність молоді до сімейного життя.....	96
Подлящук О. Психологічні особливості прояву емоційного вигорання у педагогів....	97
Приступлюк С. Психокорекція агресивної поведінки підлітків засобами арттерапії...	101
Пшенична Л. Феномен харизми та його вплив на міжособистісну взаємодію.....	103
Ряба Л. Фактори формування самооцінки в підлітковому віці.....	106
Сабат Є. Особливості феномена прокрастинації у студентському середовищі.....	108
Семенюк В. Психологічний супровід дітей раннього віку із загальною затримкою мовленнєвого розвитку.....	111
Сизов С. Теоретичний аналіз психологічної реабілітації осіб з алкогольною залежністю.....	112
Стащук А. Особливості використання арт терапії в роботі з молодшими школярами..	113
Тарасюк Л. Музика як чинник впливу на психічний стан особистості.....	116
Тимчак С. Інформаційна гігієна під час війни.....	118
Ткачук О. Соціально-психологічні аспекти сугестивності як фактору узалежнених форм поведінки в юнацькому віці.....	120
Українець В. Віра дітей у Збройні Сили України.....	123
Федорович Р., Опанасюк І. Методи арттерапії як засіб корекції сімейних відносин.....	125
Холод Ю. Формування національної гідності дітей дошкільного віку як проблема дошкільної освіти.....	127
Хома О. Soft skills як феномен професійної компетентності сучасного психолога.....	129
Чорноус Я. Психологічні особливості прояву ейджизму в студентській молоді: теоретичний аспект.....	131
Шевчук В. Соціально-психологічні аспекти дитячо-батьківських взаємин у сім'ях, що перебувають у складних життєвих обставинах.....	134
Шепель Т. Проблема емоційного вигорання лікарів.....	137
Шишка А., Юрчук О. Адаптивне фізичне виховання як засіб корекції психомоторних порушень у дошкільників із заїкуватістю.....	139
Яковець О. Особливості процесу соціальної адаптації дітей з аутизмом.....	142
Якубовська М. Психологічні особливості формування емоційної стійкості майбутніх психологів в стресогенних умовах.....	145
Яремчук Ю. Статистичні особливості виникнення захворюваності на ПТСР у військовослужбовців.....	149
Ярмошевич В. Експериментальне дослідження використання методу казкотерапії у роботі з дітьми в умовах війни.....	150